

Opinie & Debat

Bank doet pas aardig als je winst maakt

Mark Schalekamp

De auteur is oprichter en oud-directeur van Robin Good. Tegenwoordig is hij schrijver. Onlangs verscheen zijn roman *De Parvenu*. Volgens hem verzaken de banken stelselmatig hun maatschappelijke plichten.

Een jaar of tien geleden begon ik een bedrijf, Robin Good, dat de maatschappelijke betrokkenheid van bedrijven tastbaar wilde maken. Ik stak er wat eigen geld in en ging gewapend met een goed doortimmerd businessplan voor het resterende startkapitaal naar de bank. Want banken, zo zag ik in ronkende reclamespotjes, zijn de vrienden van de ondernemer: ze voorzien je van advies en lenen je geld. Hoe naïef kon ik zijn. Mijn plan was prima, maar de bank wilde zekerheden. Kon mijn vader niet garant staan? Of had ik geen eigen huis als onderpand? Dat zat er niet in, dus zocht ik mijn heil elders.

Twee jaar later had ik geld nodig om mijn bedrijf uit te breiden. 'We gaan u niet helpen', zei mijn accountmanager bij Fortis, 'uw bedrijf staat er abominabel voor.' Vijf later verkocht ik mijn bloeiende bedrijf, een jaar voordat mijn huisbank slechts dankzij een staatsinfuus van vele miljarden overeind bleef.

Banken zijn niet wat ze graag wil-

len laten zien. Niet de hoeders van ondernemers, want mijn verhaal is niet uitzonderlijk. De bank doet pas aardig tegen je als je 'm niet meer nodig hebt: als je veel winst maakt.

De bankensector ligt weer onder vuur na de bonusrel van de ING-top en andere bedrijven met staatssteun. Maar Boele Staal, de voorzitter van de Vereniging van Nederlandse Banken, roept de politiek op de toon te matigen: de kritiek is niet terecht en doet afbreuk aan het imago van banken. Die hebben echt hun best gedaan om een nieuwe crisis te voorkomen, stelt Staal.

Ook dit is weer een sterk voorbeeld van je beter voordoen dan je bent: het verhaal van D'66-senator Staal klinkt beschaafd en redelijk, maar is in feite schaamteloos brutaal, passend bij een sector die na het veroorzaken van een financiële ramp heel eventjes bedeesd was, misschien een half jaar, zonder zich overigens ooit te verontschuldigen, excuses uit te spreken, maar vanaf het moment dat de staatssteun binnen is, laat zien dat er misschien een paar halve zelfregulerende maatregelen zijn genomen, maar dat de mentaliteit nog altijd even slecht is.

Het redden van de banken kostte de belastingbetaler honderden miljarden. Als beloning kreeg diezelfde belastingbetaler vervolgens stank voor dank: zo klaagt bijvoorbeeld het MKB nog altijd, want het verkrijgen van nieuwe kredieten is sinds de

Maart 2009: boze klanten spreken AIG-topman Edward Liddy aan.

Foto Reuters

Banken omhullen zich met een air van deftige betrouwbaarheid

kredietcrisis alleen maar moeilijker, en verlenging van bestaande kredieten geschiedt tegen strengere en duurdere voorwaarden – een praktijk die wordt ontkend of gespind door Staal en andere lobbyisten.

Ook de consument ondervindt last van de banken die de verliezen veroorzaakt door eigen hebzucht snel willen goedmaken middels een

historisch hoge marge op hypotheekrente, daarmee de huizenmarkt een doodsteek toebrengend. Intussen zijn de bankwinsten, bonussen en de salarissen al weer bijna op het niveau van voor de crisis.

Staal wil ons anders doen geloven, zoals we dat van banken inmiddels gewend zijn: ze doen zich graag beter voor en daaraan wordt – sinds jaar en dag – veel geld besteed. Banken omhullen zich met een air van deftige betrouwbaarheid door te huizen in dure panden, waar alle mannelijke medewerkers in jasje dasje moeten verschijnen.

Geld zorgt er ook voor dat de bank een fijne werkgever is: de salarissen zijn goed, de werktijden schappelijk en de bezigheden zijn niet al te ingewikkeld, behalve dan voor de slimsste jongens en meisjes die worden weggeplukt van technische universiteiten om ingewikkelde producten te verzinnen waar alleen de banken

beter van worden, in plaats van elders denkwerk te leveren waar de wereld iets aan heeft. Banken kopen maatschappelijke goodwill door culturele instellingen te sponsoren, ze kopen het imago van ondernemerschap of dynamiek in tv-commercials en ze kopen een lobby netwerk – en betrouwbaarheid – door oud-politici, zoals oud-premier Kok, een belangrijke functie te geven.

Het gat tussen het gewenste imago en de werkelijkheid wordt evenwel almaar groter. ING-topman Hommen zag af van zijn bonus, niet omdat hij die zelf bij nader inzien misplaatst vond, maar vanwege 'het signaal dat uitgaat naar de samenleving': onder de schaapskieren zagen we even de wolf. Ondernemers, consumenten – de maatschappij – geloven de banken voor geen meter meer en zien hen zo langzamerhand als onverbeterlijk en noodzakelijk kwaad: *money can't buy you love*.

COLOFON

Hoofredacteur: Philippe Remarque
Plaatsvervangend hoofdredacteur: Pieter Klok
Managing editor: Corine de Vries

Centrale redactie: Bart Dirks, Jan 't Hart, Annieke Kranenberg, Michiel Kruijt, Eelco Meuleman

Newsroom: Marjan van den Berg (chef), Robert Buzink, Michiel van der Geest, Thomas van der Kolk, Heleen van Lier, Pieter Sabel, Thijs van Soest, Sebastiaan Timmermans

Eindredactie: Guus Bosch, Anna van den Breemer, Ernst Clowting, Hans-Maarten Dagelet, Patrick Engelsma, Pieter Evelein, Peter de Greef, Gijs van den Heuvel, Pay-Uun Hiu, Annemieke Jansen, Kees Klaasse, Eric Outshoorn, Sjaak Priester, Anneke Teunissen, Nanda Troost, Joep Verdonck, Hans Wansink, Bard van de Weijer, Gijs Zandbergen

Verslaggeverij en Vervolg: Noël van Bommel, Alex Burghoorn, Wilco Dekker, Menno van Dongen, Maud Efting, Ana van Es, Robin Gerrits, Peter Giesen, Janny Groen, Toine Heijmans, Caspar Janssen, Marcel van Lieshout, Lidy Nicolasen, Merijn Rengers, Ianthe Sahadat, John Schoorl, Anneke Stoffelen, Jeroen Trommelen, Frank van Zijl

Binnenlandse correspondenten: Peter de Graaf (Zuid-Nederland), Charlotte Huisman (Utrecht), Karin Sitalsing (Groningen), Jaap Stam (Amsterdam), John Wanders (Rotterdam/Den Haag)

Buitenland: Bert Lanting (chef), Iñaki Oñorbe Genovesi, Stieven Ramdharie, Mariken Smit, Cor Speksnijder, Leen Vervaeke, Rob Vreeken

Buitenlandse correspondenten: Remco Andersen (Beiroet), Rolf Bos (Jeruzalem), Kees Broere (Nairobi), Arnout Brouwers (Moskou), Arie Elshout (New York), Allart Hoekzema (Bolivia), Diederik van Hoogstraten (New York), Jan Hunin (Warschau), Ariejan Korteweg (Parijs), Michel Maas (Jakarta), Jean Mentens (Curaçao), Hans Moleman (Shanghai), Marc Peeperkorn (Brussel), Natalie Righton (Kabul), Merlijn

Schoonenboom (Berlijn), Gert-Jan van Teeffelen (Londen), Arjen van der Ziel (Istanbul)

Politiek: Raoul du Pré (chef), Maartje Bakker, Douwe Douwes, Gijs Herderscheë, Jan Hoedeman, Kim van Keken, Theo Koelè, Ron Meerhof, Remco Meijer, Martin Sommer

Economie: Fokke Obbema (chef), Frank van Alphen, Yvonne Doorduyn, Robert Giebels, Tjerk Gualthérie van Weezel, Yvonne Hofs, Martin Kettelarij (doc), Wouter Keuning, Michael Persson, Gerard Reijn, Elsbeth Stoker, Xander van Uffelen, Carljine Vos, Peter de Waard

V en Reizen: Chris Buur (chef), Haroon Ali, Sara Berkeljon, Mac van Dinther, Marc van den Eerenbeemt, Jean Pierre Geelen (TV-kritiek), Rob Gollin, Arno Haijtema, Machteld van Hulst, Aimée Kiene, Paul Onkenhout, Wilma de Rek, Wil Thijssen, Bert Wagendorp, Nell Westerlaken

Kunst en Boeken: Anne van Driel (chef), Bor Beekman, Erik van den Berg, Harmen Bockma, Marjon Bolwijn, Wim Bossema, Robert van Gijsel, Hein Janssen, Hanneke de Klerck, Karolien Knols, Sasja Kooistra, Arjan Peters, Rutger Pontzen, Olaf Tempelman, Jonathan Witteman, Wieteke van Zeil

Sport: Marije Randewijk (chef), Poul Annema, Sytze de Boer (doc), Ronald ten Brink, Charles Bromet, Mark van Driel, Sander Heijne, Bart Jungmann, Mark Misérus, Robèrt Misset, Willem Vissers, John Volkers

Wetenschap: Martijn van Calmthout (chef), Peter van Ammelrooy, Ben van Raaij, Ellen de Visser

Opinie en Debat: Sander van Walsum (chef), Paul Brill, Henk Müller, Chris Rutenfrans, Marie Louise Schipper (Geachte Redactie / U-pagina)

Magazine: José Rozenbroek (chef), Theo Audenaerd (beeld), Berend Jan Bockting, Aleid Bos, Bart Koetsenruijter, Hein van Putten (artdirector), Theo Stielstra, Evelien van Veen,

Margreet Vermeulen

Vormgeving en graphics: Rigtje Hehenkamp (artdirector/chef), Erik d'Ailly, Joke Buijs, Lucas van Esch (V), Marlies Methorst, Raymond van der Meij, Willum Morsch, Menno Pelser, Martijn Stoffers, Gonnje Tijs, Janet van Toor, Ronald Visser, Rianne de Vries, Tom Zaunbrecher, Sandra Zuiderduin

Fotoredactie en Beeldbewerking: Gerrit-Jan van Ek (chef), Henk Brandsma, Kaj van Ek (V), Heike Gülker, Joek van Mechelen, Raymond Rutting (fotograaf), Frank Schallmaier, Veronique Smedts, Neeltje Staats, Hans Worrel

Productie: Dylan Besseling, Janpeter van der Kamp

Secretariaat hoofdredactie: Mieke van den Heuvel (chef), Janine Kieft
Redactiesecretariaat: Melle Drenthe, Wendy Gans, Jantien Harmsen, Marjon Hardonk (archieff), Margot Knibbe, Annet Neve, Martine Rasing, Lisette Schmidt

Ombudsman: Thom Meens
ombudsman@volkskrant.nl

TWISTGESPREK

Enige argument

De bonussen worden weer rijkelijk uitgedeeld. Verwerpelijk of niet?

In deze crisis is het bonusbeleid een dikke middelvinger naar de samenleving.

In een crisis presteren bedrijven slechter en zijn de bonussen juist lager. Jan Hommen heeft in 2008 en 2009 geen bonus gekregen, omdat ING het slecht deed. Nu krijgt hij die wel, omdat ING miljarden winst heeft gemaakt. Een bonus is altijd een reflectie van het economische tij. Dat mensen die goed presteren in tijden van crisis extra gepakt moeten worden, is onzin.

ING heeft de staat nog niet terugbetaald.

Je kunt het ook anders zien. Juist omdat Hommen een bonus krijgt, doet hij extra zijn best, presteert ING beter en wordt de schuld afbetaald. De kost gaat voor de baat uit.

Hoe kun je Hommens prestatie meten?

De beurskoers en winsten van ING

zijn meetbaar. Hommen laat de koek groeien. Door bonussen wordt de taart groter en iedereen profiteert daarvan. Door het afschaffen van bonussen wordt de taart niet groter. De ambitie en het verlichte eigenbelang hakken we er dan uit. Dat is gevaarlijk. Je moet mensen juist agressief belonen met een variabel pakket. Neem Steve Jobs, hij heeft een salaris van 1 dollar per jaar en verdient zijn geld met de verkoop van Ipads. Zo moet het. Maar hier gaat het er alleen over dat mensen een paar miljoen bonus krijgen. Zo kleinzielig.

Nu heeft u het over de bonus als prestatieprikkel. Maar dat geldt niet voor ING-bankiers. Die hebben én een goed salaris én gegarandeerd een bonus.

Inderdaad. Bankiers zijn spuugverwende mensen. Die moeten ook helemaal geen bonus krijgen. Dat zijn helemaal geen ondernemers. Je moet een bonus en een malus hebben. Een bonus kan alleen bestaan als er ook een *downfall* is. Je hebt winnaars en verliezers. Maar in Nederland mag je helemaal geen winnaars hebben. Mijn stelling is: er moeten meer verliezers zijn. Bij bankiers werkt het bonus-